

Résumé

Má diplomová práce se zabývá problematikou svobodné vůle a právní odpovědnosti. Toto téma jsem si vybrala, protože se jedná o otázku, kterou si často klademe, na kterou však neexistuje jednoznačná odpověď. Cílem práce je ukázat, že ať už svobodnou vůlí ve skutečnosti máme či nikoli, právo tak, jak jej známe, musí její existenci vzít v potaz.

Práce se skládá ze tří hlavních částí. První dvě jsou úvodem do filozofického a psychologického diskursu týkajícího se svobodné vůle. Toto téma bylo diskutováno v průběhu celé historie, od antiky až dodnes, a názory na něj jsou velmi různé. Právě rozmanitost názorů nacházejících se na pomyslné ose mezi determinismem (člověk nedisponuje svobodnou vůlí) a libertarianismem (lidská vůle je absolutně svobodná) je to, co se v práci snažím vystihnout.

Třetí část mé práce se koncentruje na souvislost mezi svobodnou vůlí a právní odpovědností. Zde jsem se zaměřila na trestněprávní odpovědnost a na ty části trestního zákoníku, které předpokládají existenci svobodné vůle – jako jsou paragrafy týkající se přičetnosti, a na části, které vylučují trestní odpovědnost z důvodu, že svobodná vůle v daném případě chyběla – jako paragrafy o nutné obraně apod.

Další problematikou vztahující se k problematice svobodné vůle a odpovědnosti, je problematika trestu. Má práce analyzuje teorie trestání (retributivismus a konsekvencialismus) a jejich vztah k teoriím svobodné vůle.

V práci jsem došla k závěru, že právo existenci svobodné vůle předpokládá a to i přesto, že tento předpoklad nemusí být správný. Tento postoj je “ospravedlňován” teorií iluze, nebo může být vysvětlen na základě Luhmannovy systémové teorie. Svého cíle prokázat, že náš právní systém se bez myšlenky svobody lidské vůle neobejde, jsem tedy dosáhla.

Klíčová slova: svobodná vůle – odpovědnost – trestní právo